

Estoc empresarial de Catalunya (2)

Nombre segons dimensió i evolució en temps de crisi

Departament d'Economia i Empresa, Desembre 2012

1. Introducció

Aquest és el segon de tres informes PIMEC que tracten sobre l'estoc d'empreses existents a Catalunya, realitzat amb l'objecte d'identificar l'estructura empresarial del país. En aquest informe se centra l'atenció en les empreses existents en funció de la seva dimensió i en com han evolucionat en un període de crisi (2008-2012). Els altres dos informes sobre el mateix tema tracten el nombre d'empreses i la seva condició jurídica¹ i la distribució sectorial de les empreses², en ambdós casos considerant l'estoc a 2012 i l'evolució des de 2008.

La font bàsica que s'ha utilitzat és el DIRCE, *Directorio Central de Empresas*, publicat per l'INE, *Instituto Nacional de Estadística*, que proporciona, any rere any, amb sèries disponibles des de 1999, informació notablement detallada del nombre d'unitats empresarials per comunitat autònoma, forma jurídica i sector d'activitat al qual pertanyen (llevat del primari). Aquest fet permet comparar les dades obtingudes per Catalunya amb les del marc de referència del conjunt de l'Estat espanyol.³

Concretament en aquest informe ens centrem en l'anàlisi de les unitats empresarials segons la seva dimensió, en funció del nombre de treballadors. La informació continguda al document s'estructura a partir del valor obtingut per Catalunya, el corresponent per al conjunt d'Espanya i el pes que representa la dada Catalunya sobre el conjunt de d'estat. Els valors corresponen a l'1 de gener de cada any.

Adicionalment a la font d'informació DIRCE, s'ha considerat oportú incloure en aquest document una altra font, el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, que publica estadístiques sobre empreses, elaborades a partir dels seus comptes de cotització i agrupades pel seu NIF. Considera com a empresa tota persona (física o jurídica), independent de la titularitat (pública o privada) que tingui persones treballant-hi registrades a la Seguretat Social. Les dades corresponents al Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social queden recollides en l'annex d'aquest informe.

¹ *Informes Pimec 10/2012.*

² *Informes Pimec 12/2012.*

³ Per més detalls veure la introducció del document *Informes Pimec 10/2012.*

2. Empreses i evolució per nombre d'assalariats

En fer l'anàlisi de l'evolució de les empreses en funció del nombre d'assalariats, cal tenir present que la font de dades utilitzada, el DIRCE, no utilitza la classificació estandarditzada al conjunt de la Unió Europea en la definició de pime i gran empresa, amb la circumstància que els segments en què classifica les empreses no permeten fer-ne l'adaptació⁴. Un segon element que també té la seva importància és que, a diferència del que passa en l'anàlisi per condició jurídica o per sectors, les empreses poden saltar de categoria en funció de si augmenten o redueixen el nombre d'ocupats que tenen.

De les dades del DIRCE el primer aspecte que destaca de l'estructura empresarial catalana, apart del seu gran volum, és la seva concentració en el que entenem per petita i mitjana empresa. En efecte, de les 592.192 empreses existents a Catalunya, 591.145 tenen menys de 200 assalariats, és a dir 99,8% del total. Només 1.047 empreses tenen 200 treballadors o més.

Del total d'empreses, no obstant, n'hi ha 335.826 (el 56,7%) que no tenen assalariats. Si aquestes darreres les exclouem del còmput, la distribució d'empreses torna a posar en relleu el domini aclaparador de la pime: entre les empreses amb assalariats (256.366), el 99,6% tenen menys de 200 empleats.

L'evolució de l'estoc empresarial entre 2008 i 2012 posa en relleu una caiguda del 14% de les empreses amb assalariats, tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya, mentre que el nombre d'empreses sense assalariats augmenta, respectivament, un 2,4% i d'un 0,6%.

D'altres variacions que destaquen en l'evolució de les empreses en relació al seu nombre d'assalariats:

- La caiguda en el nombre d'empreses és particularment accentuada entre les més grans. Així, les que tenen 200 treballadors o més han disminuït un 18,9% a Catalunya i -23,8% al conjunt de l'Estat.
- D'entre les empreses d'1 a 199 ocupats, la disminució més gran en el nombre d'empreses l'enregistra el segment de 10 a 49 assalariats, que ha caigut un 27,5%, seguit del segment d'empreses de 50 a 200

⁴La recomanació de la CE de 6 de maig de 2003 (DOC C(2003) 1422) fixa el llindar de *pime* pel que fa al nombre d'ocupats en fins a 249. De la seva banda, DIRCE agrupa les empreses en una categoria d'entre 200 i 499 assalariats.

ocupats (-17%) i, finalment, les d'1 a 9 assalariats, que amb el -12,2% són les que menys cauen.

En relació al pes de les empreses catalanes, en coherència amb un millor comportament relatiu, millora sobre el total del conjunt espanyol, destacant aquests punts (taula 1 i gràfic 1):

- En tots els trams d'assalariats les empreses catalanes se situen per sobre del 17,5% del total d'empreses espanyoles.
- En les empreses amb assalariats la proporció que representen les empreses catalanes sobre les espanyoles augmenta a mesura que augmenta la seva dimensió. Així, les empreses de 200 i més assalariats catalanes són el 21,3% del total de les espanyoles, les d'entre 50 i 199 ocupats també el 21,3%, les de 10 a 49 ocupats el 19,6% i les d'1 a 9 ocupats el 17,6%.
- En termes dinàmics el pes de les empreses catalanes sobre les espanyoles, augmenta de 2008 a 2012, en tots els trams llevat del d'1 a 9 assalariats.

Taula 1. Empreses per nombre d'assalariats. 2008-2012
Nombre d'empreses, taxa de variació i pes

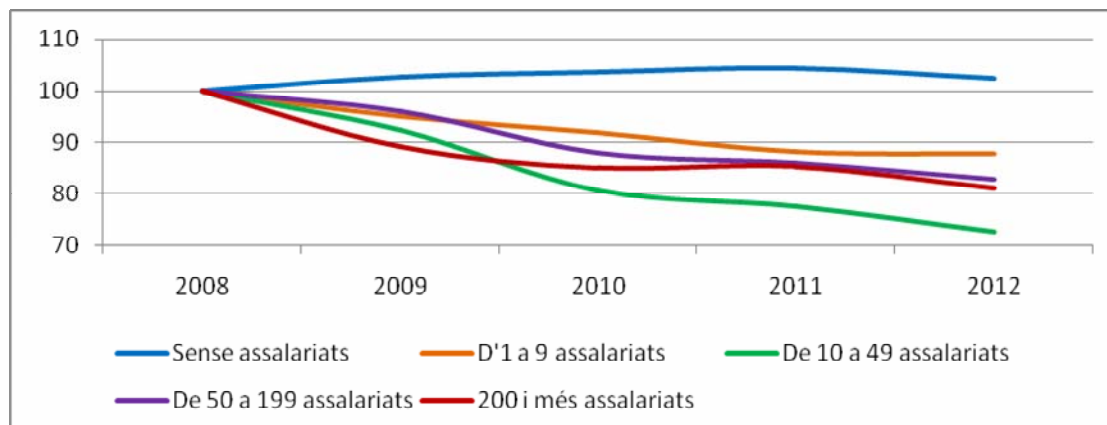
	2008	2009	2010	2011	2012	(1)Taxa acumulativa	Canvi	Var % 08-12
Catalunya	626.020	619.624	609.670	601.801	592.192	-1,38%	-33.828	-5,40%
Fins a 199 assalariats	624.729	618.473	608.571	600.698	591.145	-1,37%	-33.584	-5,38%
Sense assalariats	327.904	336.714	339.689	342.569	335.826	0,60%	7.922	2,42%
D'1 a 199 assalariats	296.825	281.759	268.882	258.129	255.319	-3,70%	-41.506	-13,98%
D'1 a 9 assalariats	258.862	246.514	237.872	228.286	227.268	-3,20%	-31.594	-12,20%
De 10 a 49 assalariats	33.047	30.519	26.683	25.615	23.970	-7,71%	-9.077	-27,47%
De 50 a 199 assalariats	4.916	4.726	4.327	4.228	4.081	-4,55%	-835	-16,99%
200 i més assalariats	1.291	1.151	1.099	1.103	1.047	-5,10%	-244	-18,90%
Amb assalariats	298.116	282.910	269.981	259.232	256.366	-3,70%	-41.750	-14,00%
Espanya	3.422.239	3.355.830	3.291.263	3.250.576	3.199.617	-1,67%	-222.622	-6,51%
Fins a 199 assalariats	3.415.774	3.350.455	3.286.185	3.245.579	3.194.694	-1,66%	-221.080	-6,47%
Sense assalariats	1.754.374	1.767.470	1.774.005	1.795.321	1.764.987	0,15%	10.613	0,60%
D'1 a 199 assalariats	1.661.400	1.582.985	1.512.180	1.450.258	1.429.707	-3,69%	-231.693	-13,95%
D'1 a 9 assalariats	1.465.019	1.402.996	1.354.176	1.299.400	1.288.390	-3,16%	-176.629	-12,06%
De 10 a 49 assalariats	172.078	157.242	137.161	130.994	122.183	-8,20%	-49.895	-29,00%
De 50 a 199 assalariats	24.303	22.747	20.843	19.864	19.134	-5,80%	-5.169	-21,27%
200 i més assalariats	6.465	5.375	5.078	4.997	4.923	-6,59%	-1.542	-23,85%
Amb assalariats	1.667.865	1.588.360	1.517.258	1.455.255	1.434.630	-3,70%	-233.235	-13,98%
Pes Catalunya / Espanya	18,3	18,5	18,5	18,5	18,5	0,29%	0,22	
Fins a 199 assalariats	18,3	18,5	18,5	18,5	18,5	0,29%	0,21	
Sense assalariats	18,7	19,1	19,1	19,1	19,0	0,45%	0,34	
D'1 a 199 assalariats	17,9	17,8	17,8	17,8	17,9	-0,01%	-0,01	
D'1 a 9 assalariats	17,7	17,6	17,6	17,6	17,6	-0,04%	-0,03	
De 10 a 49 assalariats	19,2	19,4	19,5	19,6	19,6	0,53%	0,41	
De 50 a 199 assalariats	20,2	20,8	20,8	21,3	21,3	1,33%	1,10	
200 i més assalariats	20,0	21,4	21,6	22,1	21,3	1,59%	1,30	
Amb assalariats	17,9	17,8	17,8	17,8	17,9	-0,01%	0,00	

(1) Taxa acumulativa 2008-2012.

Font: PIMEC a partir del Directorio Central de Empresas de l'INE.

Nota: Les dades fan referència a 1 de gener de l'any indicat.

Gràfic 1. Evolució del nombre d'empreses a Catalunya per dimensió d'empresa. Índex 2008=100

Font: PIMEC a partir del Directorio Central de Empresas de l'INE.

En relació a l'estructura empresarial en funció dels assalariats a les empreses, tot i que no s'observen diferències rellevants entre les dades d'empreses catalanes i espanyoles, podem apuntar (gràfic 2 i taula 2):

- Major pes sobre el total de les empreses d'entre 10 i 49 assalariats, i en menor mesura, de les de 50 a 199 assalariats, a Catalunya que a Espanya.
- En termes dinàmic, guanyen pes les empreses sense assalariats, tant a Catalunya com a Espanya i en perden les que tenen assalariats. D'aquestes, les majors reduccions de pes s'observen a les empreses d'entre 1 i 9 assalariats, seguides de les d'entre 10 i 49, de les de 50 a 199 assalariats i finalment de les que tenen 200 i més assalariats. Aquesta tendència, amb diferents modulacions és igual a Catalunya que a Espanya.

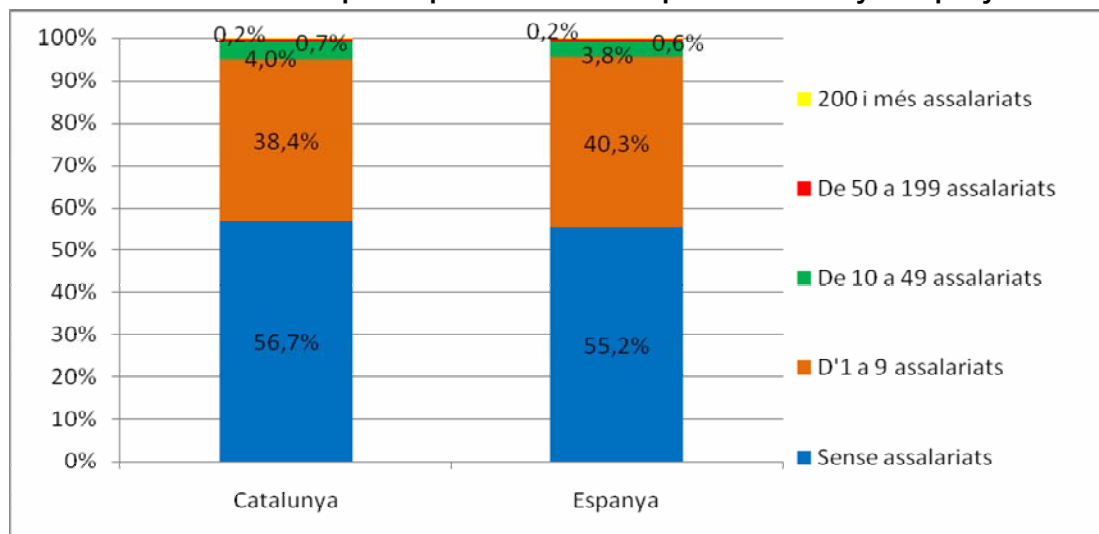
Taula 2. Estructura de les empreses per nombre d'assalariats. 2008-2012
Pes sobre el total del nombre d'empreses i canvi i diferència en punts percentuals.

	2008	2009	2010	2011	2012	Canvi 08-12
Catalunya	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,00
Fins a 199 assalariats	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	0,03
Sense assalariats	52,4	54,3	55,7	56,9	56,7	4,33
D'1 a 199 assalariats	47,4	45,5	44,1	42,9	43,1	-4,30
D'1 a 9 assalariats	41,4	39,8	39,0	37,9	38,4	-2,97
De 10 a 49 assalariats	5,3	4,9	4,4	4,3	4,0	-1,23
De 50 a 199 assalariats	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	-0,10
200 i més assalariats	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	-0,03
<i>Amb assalariats</i>	<i>47,6</i>	<i>45,7</i>	<i>44,3</i>	<i>43,1</i>	<i>43,3</i>	<i>-4,33</i>
Espanya	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,00
Fins a 199 assalariats	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	0,04
Sense assalariats	51,3	52,7	53,9	55,2	55,2	3,90
D'1 a 199 assalariats	48,5	47,2	45,9	44,6	44,7	-3,86
D'1 a 9 assalariats	42,8	41,8	41,1	40,0	40,3	-2,54
De 10 a 49 assalariats	5,0	4,7	4,2	4,0	3,8	-1,21
De 50 a 199 assalariats	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	-0,11
200 i més assalariats	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	-0,04
<i>Amb assalariats</i>	<i>48,7</i>	<i>47,3</i>	<i>46,1</i>	<i>44,8</i>	<i>44,8</i>	<i>-3,90</i>

Font: PIMEC a partir del Directorio Central de Empresas de l'INE.

Nota: Les dades fan referència a 1 de gener de l'any indicat.

Gràfic 2. Estructura d'empreses per dimensió d'empresa a Catalunya i Espanya. 2012

Font: PIMEC a partir del Directorio Central de Empresas de l'INE.

3. Resum

A 2012 a Catalunya hi ha 592.192 empreses, de les quals 335.826 (el 56,7%) no tenen assalariats. La resta, amb assalariats, sumen 256.366 empreses, de les quals el 99,6% (591.145) tenen menys de 200 empleats, és a dir, que es dona un domini aclaparador de petites i mitjanes empreses. Es comptabilitzen 1.047 empreses amb 200 o més treballadors.

En l'evolució 2008-2012 per dimensió, les úniques empreses que no veuen reduït el seu nombre a Catalunya són les que no tenen assalariats, que augmenten un 2,4%, mentre les empreses amb assalariats cauen un 12,2%, 17,0%, 18,9% i 27,5% pels casos de 1 a 9 assalariats, de 50 a 199, de 200 o més assalariats i de 10 a 49 assalariats respectivament. Aquestes caigudes són lleugerament més negatives pel conjunt espanyol mantenint-se l'ordre d'importància segons dimensió.

Pel que fa a l'estructura empresarial per dimensió, Catalunya té major pes de les empreses sense assalariats i d'entre 10 i 199 assalariats, mentre a Espanya tenen major pes les empreses amb un nombre d'assalariats entre 1 i 9.

Dintre del conjunt de l'Estat, a Catalunya hi ha una proporció creixent d'empreses a mesura que augmenta la seva dimensió en nombre d'empleats. Així, les empreses de 200 i més assalariats catalanes són el 21,3% del total de les espanyoles, les d'entre 50 i 199 ocupats també el 21,3%, les de 10 a 49 ocupats el 19,6% i les d'1 a 9 ocupats el 17,6%.

Annex1. Nombre d'empreses per nombre d'assalariats a partir del Ministerio de Ocupación y Seguridad Social

En analitzar l'evolució del nombre d'empreses per nombre d'assalariats, l'avantatge d'aquesta font enfront el DIRCE és que segmenta les categories igual que la classificació estandarditzada al conjunt de la Unió Europea en la definició de Pime i gran empresa. El principal desavantatge és que no inclou les empreses sense assalariats. Les dades fan referència a 31 de desembre de l'any especificat, per tant per comparar amb del DIRCE, que presenta les dades amb referència 1 de gener de l'any detallat, cal tenir en compte que el que pel DIRCE és 2012, pel Ministerio és 2011.

En comparar les dades que facilita l'Anuari d'Estadístiques Laborals amb les dades d'empreses amb assalariats que facilita el Dirce, destaca (taula A.1):

- Entre 2007 i 2011 es perden 33.092 pimes a Catalunya i 104.946 a Espanya.
- Les dues categories directament comparables serien les d'empreses entre 1 i 9 assalariats i les d'empreses d'entre 10 i 49 assalariats, amb l'excepció que DIRCE no inclou el sector primari.
- Tant per Catalunya com per Espanya, DIRCE dona sistemàticament un nombre major d'empreses d'entre 1 i 9 assalariats, per sobre les 30.000 en el cas de Catalunya i de 150.000 en el cas d'Espanya. Aquesta diferència suposa unes diferències per sobre el 15% en el cas de Catalunya i d'entre el 13% i el 23% en el cas d'Espanya.
- Tant per Catalunya com per Espanya, DIRCE dona un nombre menor d'empreses d'entre 10 i 49 assalariats, al voltant de 2.500 empreses en el cas de Catalunya i de més de 15.000 empreses per Espanya a partir de 2011.
- En termes de taxes de variació, per les categories directament comparables, la caiguda d'empreses és més accentuada a les sèries que proporciona el DIRCE que les que proporciona l'Anuari d'estadístiques Laborals.

Taula A.1. Empreses amb ocupats per nombre de treballadors. 2007-2012
Nombre d'empreses amb ocupats i taxa de variació

Anuari Estad. Laborals	2007	2008	2009	2010	2011	Canvi	Var % 07-11
Catalunya	260.028	246.493	233.079	232.097	226.890	-33.138	-12,74%
D'1 a 9 assalariats	218.067	207.991	197.661	197.158	193.667	-24.400	-11,19%
De 10 a 49 assalariats	35.105	31.938	29.182	28.715	27.227	-7.878	-22,44%
De 50 a 249 assalariats	5.852	5.574	5.281	5.248	5.038	-814	-13,91%
250 i més assalariats	1.004	990	955	976	958	-46	-4,58%
PIME	259.024	245.503	232.124	231.121	225.932	-33.092	-12,78
Dirce	2008	2009	2010	2011	2012	Canvi	Var % 08-12
Catalunya	298.116	282.910	269.981	259.232	256.366	-41.750	-14,00%
D'1 a 9 assalariats	258.862	246.514	237.872	228.286	227.268	-31.594	-12,20%
De 10 a 49 assalariats	33.047	30.519	26.683	25.615	23.970	-9.077	-27,47%
De 50 a 199 assalariats	4.916	4.726	4.327	4.228	4.081	-835	-16,99%
200 i més assalariats	1.291	1.151	1.099	1.103	1.047	-244	-18,90%
Anuari Estad. Laborals	2007	2008	2009	2010	2011	Canvi	Var % 07-11
Espanya	1.405.938	1.332.090	1.264.689	1.323.810	1.300.992	-104.946	-7,46%
D'1 a 9 assalariats	1.198.984	1.148.449	1.095.809	1.149.084	1.133.913	-65.071	-5,43%
De 10 a 49 assalariats	175.034	154.223	140.882	146.217	139.739	-35.295	-20,16%
De 50 a 249 assalariats	27.155	24.716	23.394	23.826	22.788	-4.367	-16,08%
250 i més assalariats	4.765	4.702	4.604	4.683	4.552	-213	-4,47%
PIME	1.401.173	1.327.388	1.260.085	1.319.127	1.296.440	-104.733	-7,47%
Dirce	2008	2009	2010	2011	2012	Canvi	Var % 08-12
Espanya	1.667.865	1.588.360	1.517.258	1.455.255	1.434.630	-233.235	-13,98%
D'1 a 9 assalariats	1.465.019	1.402.996	1.354.176	1.299.400	1.288.390	-176.629	-12,06%
De 10 a 49 assalariats	172.078	157.242	137.161	130.994	122.183	-49.895	-29,00%
De 50 a 199 assalariats	24.303	22.747	20.843	19.864	19.134	-5.169	-21,27%
200 i més assalariats	6.465	5.375	5.078	4.997	4.923	-1.542	-23,85%

Nota: Les dades fan referència a 31 de desembre en el cas de 'Anuari d'Estadístiques i a 1 de gener en el cas del Dirce. Dirce no inclou dades del sector primari.

Font: PIMEC a partir de dades de l'Anuari laboral del Ministeri d'Ocupació i Seguretat socials i del Directori Central d'Empreses de l'INE.